

Presisering av begrepene jernbaneulykke, alvorlig jernbanehendelse og jernbanehendelse

1 Innledning

Presiseringen gjelder for jernbanevirksomheter med drift på det nasjonale jernbanenettet, sporvei, tunnelbane, forstadsbane, museumsbane, privat sidespor, godsbane m.m.

I definisjonene benyttes skjønnsmessige ord og uttrykk, f. eks "betydelig" og "litt andre omstendigheter". Det medfører at virksomhetene klassifiserer ulykker/hendelser forskjellig, noe som skaper ekstraarbeid og usikkerhet ved sammenstilling av statistikk. Tilsynet ønsker å presisere hva som ligger i begrepene jernbaneulykke, alvorlig jernbanehendelse og jernbanehendelse. Ved å sette noen helt konkrete rammer for når en ulykke/hendelse faller inn i en kategori skal arbeidet med å klassifisere hendelser/ulykker forenkles.

Presiseringen baserer seg på vedlegg 1, tilleggets punkt 1.2, 1.3, 1.16 og 1.17 til sikkerhetsstyringsforskriften¹, som danner grenseverdiene for begrepet jernbaneulykke. Bakgrunnen for presiseringen er at begrepsbruken i Norge skal være transparent og sammenliknbar med europeisk statistikk.

2 Bestemmelser

2.1 Jernbaneundersøkelserloven §§ 5 første ledd, 6 tredje ledd og 7 første ledd

§ 5 Definisjoner

I loven her forstås med:

- a) Jernbaneulykke: en uønsket eller utilsiktet plutselig begivenhet eller en bestemt rekke slike begivenheter som har skadelige følger, herunder som medfører at noen dør eller blir alvorlig skadet, som medfører betydelig skade på jernbanemateriell, på kjørevei, på eiendom utenfor jernbanen eller på miljø, og alle andre lignende ulykker.
- b) Jernbanehendelse: enhver annen uønsket begivenhet enn en jernbaneulykke, som har sammenheng med jernbanedriften, og som innvirker på driftssikkerheten.
- c) Alvorlig jernbanehendelse: en uønsket begivenhet som under litt andre omstendigheter kunne ha ført til en jernbaneulykke.

§ 6 Varslingsplikt av jernbaneulykker, tredje ledd

Når nærmeste trafikkstyringsenhet, nærmeste politimyndighet eller Hovedredningscentralen mottar varsel om en jernbaneulykke, skal vedkommende instans straks varsle de andre instansene som er nevnt, samt gi varsel til undersøkelsesmyndigheten og tilsynsmyndigheten. Dette gjelder likevel ikke dersom instansen er kjent med at varsel allerede er gitt.

§ 7 Varslingsplikt av alvorlige jernbanehendelser, første ledd

Inntreffer det en alvorlig jernbanehendelse, skal den som driver jernbanevirksomhet straks varsle undersøkelsesmyndigheten om hendelsen. Undersøkelsesmyndigheten varsler tilsynsmyndigheten.

¹ Forskrift om sikkerhetsstyring for jernbanevirksomheter på det nasjonale jernbanenettet av 11. april 2011 nr. 389

2.2 Varslings- og rapporteringsforskriften² §§ 5, 6 og 9

§ 5 Rapportering av jernbaneulykke og alvorlig jernbanehendelse

Jernbanevirksomheten skal rapportere jernbaneulykke og alvorlig jernbanehendelse skriftlig til både undersøkelsesmyndigheten og tilsynsmyndigheten så snart som mulig og senest innen 72 timer. Rapportering kan skje elektronisk.

Rapportering skal skje på skjema fastsatt av tilsynsmyndigheten og undersøkelsesmyndigheten i fellesskap

§ 6 Rapportering av jernbanehendelse

Jernbanevirksomheten skal rapportere jernbanehendelse til tilsynsmyndigheten innen 8 dager. Rapportering kan skje elektronisk.

Rapportering av jernbanehendelser skal skje på skjema fastsatt av tilsynsmyndigheten.

§ 9 Unntak

Undersøkelsesmyndigheten og tilsynsmyndigheten kan innenfor sitt ansvarsområde gjøre unntak fra bestemmelsene i denne forskrift, dersom dette vil føre til en mer hensiktsmessig rapportering eller dersom særlige forhold tilsier det.

Kommentarer:

Tilsynet kan etter søknad gi unntak om å rapportere jernbanehendelser innen 8 dager slik at virksomhetene kan rapportere alle hendelser 1 gang pr. uke.

2.3 Sikkerhetsstyringsforskriften og kravforskriften³

Definisjonene i forskriftene er på linje med definisjonen i jernbaneundersøkelsesloven med unntak for uttrykket "begivenhet" er byttet ut med "hendelse" av språklige grunner. Dette innebærer ingen realitetsendring.

3 Presisering av begrepene "jernbaneulykke", "Alvorlig jernbanehendelse" og "jernbanehendelse"

For å lette klassifisering i kategoriene jernbaneulykke, alvorlig jernbanehendelse og jernbanehendelse gis det nedenfor utfyllende kommentarer til begrepene, slik at klassifiseringen blir tilsvarende både for den fortløpende rapporteringen, og den årlige rapporteringen i henhold til sikkerhetsstyringsforskriften og kravforskriften.

3.1 Jernbaneulykke

Med jernbaneulykke menes en hendelse som forårsaker død eller alvorlig personskade eller, betydelig skade på materiell, spor, andre installasjoner eller ytre miljø, eller omfattende trafikkforstyrrelser (konsekvenser av ulykken). Faktisk skade og skadepotensialet er betydelig.

- Med "død" menes at noen omkommer umiddelbart eller innenfor 30 dager som følge av hendelsen.
- Med "alvorlig skadet" menes personskade som fører til sykehusinnleggelse i mer enn 24 timer.
- Med "betydelig skade" menes materielle skader eller skader på miljø mm. for mer enn 150.000 euro, ca 1 300 000 norske kroner.
- Hendelser som forårsaker stans i togtrafikken på en strekning i 6 timer eller mer skal karakteriseres som en jernbaneulykke.

² Forskrift om varslings- og rapporteringsplikt i forbindelse med jernbaneulykker og jernbanehendelser av 31. mars 2006 nr. 379

³ Forskrift om krav til sporvei, tunnelbane, forstadsbane m.m. av 10. desember 2014 nr. 1572

3.2 Alvorlig jernbanehendelse

Alvorlig jernbanehendelse er en hendelse, som under litt andre omstendigheter kunne ført til en jernbaneulykke.

Med "litt andre omstendigheter" menes når bare tilfeldigheter forhindret at dette kunne ha utviklet seg til en jernbaneulykke. Det er sannsynlig skadepotensial (utfall) som er relevant, og ikke hva som i verste fall kunne ha skjedd.

3.3 Jernbanehendelse

Jernbanehendelser er enhver annen hendelse som innvirker på sikkerheten, men som ikke har skadepotensial som en jernbaneulykke, og som heller ikke under litt andre omstendigheter kunne ha ført til en jernbaneulykke. Dette omfatter blant annet hendelser som:

- Personskader med kortere sykehusinnleggelse enn 24 timer, og som ikke hadde potensial til å utvikle seg til en hendelse med personskader med mer en 24 timers sykehusinnleggelse.
- Materielle skader eller skade på miljø mv, med mindre økonomisk konsekvens enn 150 000 euro (ca 1 300 000 norske kroner), og som ikke hadde potensial til å utvikle seg til hendelse med økonomisk konsekvens mer en 150 000 euro (ca 1 300 000 norske kroner)
- Hendelser som forårsaker mindre enn 6 timers stans i trafikken på en strekning, og som ikke hadde potensial til å utvikle seg til hendelse med mer enn 6 timers stans i trafikken på en strekning.

Med "sammenheng med jernbanedriften" menes alle hendelser som kan knyttes til driften av jernbanen, herunder blant annet togframføring, infrastruktur, skifting, kjøring av arbeidstog, av- og påstigning osv.

Med "driftssikkerheten" menes sikkerhet for personer, materiell eller miljø i forbindelse med jernbanedriften.

3.4 Generelle merknader

Både hendelser som innebærer liten skade og hendelser som (kun) har lite skadepotensial skal rapporteres som jernbanehendelse til tilsynet.

Dersom vurderingen av skadepotensialet indikerer at det ikke var større skadepotensial enn den skaden som faktisk oppstod, skal skadepotensialet settes lik skaden. Selv om en hendelse ledet til en stor skade, må det gjøres en vurdering på potensialet for enda større skade og/eller andre skader som følge av hendelsen.